

VILTIS

Kartu jau 30 metų!

LIETUVOS SUTRIKUSIO INTELEKTO ŽMONIŲ GLOBOS BENDRIJOS „VILTIS“ KETVIRTINIS ŽURNALAS

ISSN 1392-3617 | 19/4

BUVIMAS KARTU kiTAIP – 4 p.

**TOLERANCIJOS TILTAI TIESIAMI
PER BENDRAS VEIKLAS – 8 p.**

**ŽMONĖS, KURIAIS REIKIA RŪPINTIS,
AR PILIEČIAI, TURINTYS TEISES – 12 p.**

*Į Naujuosius
2020 metus
su naujomis šviesiomis viltimis!*

Štai ir atėjo metas atversti dar vieną mūsų bendravimo puslapį, mieli žurnalo „Viltis“ skaitytojai. Dalykimės ir toliau išgyvenimais, pasiekimais, lūkesčiais. Nebūkime abejingi, nesusvetimėkime, nenusivilkime. Palaikykime vienas kitą optimizmu, turtinkime idėjomis, stiprinkime tikėjimu. Ir kaip sako mūsų žurnalo nuolatinė nepailstanti bendradarbė Silvija Kalkauskienė:

„Tebus palaimintos mūsų visų naujos pradžios, viltys ir svajonės“...

DĖMESIO!

NEPRALEISKITE PROGOS UŽSIPRENUMERUOTI ŽURNALĄ „VILTIS“ 2020 METAMS!!!

Kviečiame visus ištikimus žurnalo „Viltis“ skaitytojus pratęsti prasmingą draugystę ir 2020 metais. Tikimės, kad jų gretas papildys daugybė išties neįgalųjų problemoms neabejingų ugdymo ir globos įstaigų, socialinės politikos formavimo institucijų ir plačiosios visuomenės atstovų. Ypač norėtusi, kad žurnalas „Viltis“ pasiektų kuo daugiau paties įvairiausio amžiaus žmonių, turinčių intelekto sutrikimą ar proto negalią, nes jiems tiesiog būtina gauti informaciją, skatinančią saviraišką ir suteikiančią galimybes sėkmingai atstovauti sau.

Žurnalas „Viltis“ yra ketvirtinis. Jį galima prenumeruoti vienerių metų laikotarpiui. Prenumeratos (keturių žurnalo numerių) kaina – 4 eurai.

Gerbiamieji mūsų žurnalo skaitytojai, jeigu norite sulaukti žurnalo ir ateinančiais metais, atsiųskite mums elektroniniu (janinabut@viltis.lt) arba paprastu paštu (Kareivių g. 2C, LT-08221 Vilnius) laišką su nurodytu prenumeratoriaus vardu, pavarde, pašto kodu, adresu ir banko išrašu apie apmokėjimą.

Gerbiamieji „Vilties“ bendrijos asocijuotųjų narių tarybų pirmininkai, jūs galite užsakyti žurnalą savo nariams, kaip paprastai užpildydami akcinės bendrovės „Lietuvos paštas“ reikalaujamą specialiąją formą, naudodamiesi *Excel* programa, ir kartu su banko išrašu apie apmokėjimą atsiųsti elektroniniu paštu (janinabut@viltis.lt).

Pinigus už prenumeratą reikia pervesti į Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrijos

„Viltis“ AB SEB Vilniaus banko sąskaitą LT68 7044 0600 0126 2396

mokėjimo paskirtyje nurodant, kad tai yra žurnalo „Viltis“ 2020 metų prenumerata, taip pat prenumeratoriaus vardą ir pavardę arba įstaigos ar bendrijos pavadinimą. Laiškų su prenumeratorių adresais, specialiųjų formų ir banko išrašų apie prenumeratos apmokėjimą **lauksime iki 2020 metų vasario 1 dienos.**

Prašome nevēluoti!!!

ŽURNALO RENGĖJAI

TOLIAU SIEKSIME PASLAUGŲ KOKYBĖS IR PRIEINAMUMO

Šie – jau trisdešimtieji – mūsų veiklos metai buvo labai turtingi įvykiais ir renginiais, daug tarėmės dėl ateities perspektyvų, nors ir ne visada pavykdavo rasti vieningus sprendimus. Šiais metais įvyko mūsų organizacijos ataskaitinė rinkiminė konferencija, maloniai nudžiuginusi dalyvių gausa ir aktyvumu. Taigi ir toliau nenuleisime rankų, o atkakliai žengsime pasirinktu keliu.

Galime pasidžiaugti, kad sėkmingai praėjo tarptautinė „Inclusion Europe“ konferencija Lietuvoje. Tai dar vienas įrodymas, kad mūsų organizacija, talkininkų padedama, gali dirbti ne prasčiau už gerokai daugiau pasiekusias giminigas Vakarų Europos šalių organizacijas. Dar sykį įsitikinome, kad sau atstovaujantys mūsų organizacijos nariai svajoja, planuoja ir siekia tokių pačių dalykų kaip ir jų bičiuliai iš kitų Europos ir pasaulio šalių. Šios gražios bendravimo pamokos tik sustiprino siekį įteisinti prie „Vilties“ bendrijos *Sau atstovaujančiųjų platformą*, turinčią darbo reglamentus ir galinčią dalyvauti tarptautiniuose renginiuose. Žinoma, tai pareikalaus ir žmogiškųjų, ir finansinių išteklių, bet privalome kuo greičiau įgyvendinti šią idėją ir jau ateinančiais metais priimti atitinkamus sprendimus metiniame susirinkime.

Labai džiugu, kad mūsų viešojo įstaiga „Vilties akimirka“ vienintelė iš nevyriausybinų organizacijų kartu su aštuoniolika biudžetinių dienos socialinės globos įstaigų gavo tarptautinį dienos socialinės globos paslaugų kokybės sertifikatą „EQUASS Assurance“, įrodantį, kad mes esame pajėgūs dalyvauti socialinių pas-

laugų rinkoje. Nors paslaugų apmokėjimo sąlygos akivaizdžiai skiriasi nuo biudžetinių įstaigų mūsų nenaudai, mano giliu įsitikinimu, verta tobulėti ir dirbti, kad mūsų vaikai ir jaunuoliai galėtų gyventi oriai ir saugiai.

Labai džiaugiamės, kad teko dalyvauti darbinuose susitikimuose su Europos Komisijos atstovais dėl būsimos Europos struktūrinių fondų paramos ateinančiam programavimo laikotarpiui. Susitikimas vyko Rygoje, jame dalyvavo atstovai iš visų Europos Sąjungos šalių. Svarbi žinia, kad Europos Komisija ieškos instrumentų vaikų, įskaitant ir turinčių negalią, ugdymo kokybės gerinimui, sieks plėtoti kompleksines bendruomenines paslaugas vaikams ir jaunuoliams, skatinti pagalbos šeimoms programų kūrimą (žr. 12 p.). Tai teikia vilčių, kad ir Lietuvoje spartės įtraukusis ugdymas, kad atsirastų daugiau priemonių ir programų kokybiškam ugdymui organizuoti. Gal ir vietos savivaldybės pagaliau atsibus ir supras, kad ne vien gražūs parkai, prekybos centrai ar kitokie rūmai byloja apie mūsų šalies piliečių gyvenimo kokybę.

Šiais metais kartu su Lietuvos negalios organizacijų forumu (LNF) labai

daug dirbome su vyriausybe ir naujai išrinkto Lietuvos Respublikos Prezidento patarėjais švietimo, bendruomeninių paslaugų, užimtumo ir Nacionalinės žmonių su negalia socialinės integracijos programos klausimais. Kai susivienija nevyriausybinės organizacijos, atstovaujančios žmonėms, turintiems negalią, sustiprėja jų pozicijos ir dažniau išgirstamas jų balsas.

Šį rudenį įvyko mūsų organizacijos ataskaitinė rinkiminė konferencija. Labai džiaugiamės, kad asocijuotieji nariai labai gausiai atstovavo savo organizacijoms, aktyviai dalyvavo diskusijose. Taip jau sutapo, kad šiemet švenčiame mūsų organizacijos 30-ies metų sukaktį. 1989 metų spalio 21 dieną įvyko steigiamasis suvažiavimas, o tų pačių metų lapkričio

pabaigoje buvo įregistruoti pirmieji „Vilties“ bendrijos įstatai ir patvirtintas organizacijos statusas.

Kelias nueitas ilgas, bet jo pabaigos dar nesimato. Šiandien mes turime siekti paslaugų kokybės ir prieinamumo žmogaus teisių apsaugos kontekste. Naujoji karta, užaugusi jau nepriklausomoje Lietuvoje, visai kitaip vertina esamą padėtį. Prieš 30 metų mes džiaugėmės labai mažais dalykais, šiandien pagalba žmogui, turinčiam intelekto, raidos ar elgesio sutrikimų, jų šeimos nariams, tėvams ar globėjams turi būti užtikrinama nuo gimimo iki mirties kiekvienoje konkrečioje savivaldybėje. Bet nepaisant to, kad tokia pagalba teikiama, turime kalbėti apie paslaugų kompleksškumą, prieinamumą, kokybę ir pasirinkimo galimybes. Nors pokyčiai akivaizdūs, kaip sakoma liaudyje, „gera pradžia tik pusė darbo“...

Taigi patvirtinome veiklos ir finansines ataskaitas, išsirinkome naująją Tarybą ir Revizijos komisiją ketverių metų kadencijai. Labai smagu, kad į Tarybą atėjo daug naujų, jaunų ir aktyvių organizacijos narių. Pirmajame naujai išrinktos Tarybos posėdyje buvo išrinkta Tarybos vadovybė. Man teko garbė būti išrinktai Tarybos pirmininke ir Asociacijos vadove. Turėsiu dvi pavaduotojas. Viena iš jų, gerbiama Ramunė Lebedytė-Undzinienė, ateityje turėtų perimti organizacijos vairą. Taryba labai atsinaujinusi ir darbinga. Jau pirmajame posėdyje aptarėme darbo kryptis: sudaryti Tarybos posėdžių grafikus; surinkti informaciją apie gerąsias praktikas ir sėkmingus projektus, suburti ekspertų grupę, organizuoti susitikimus regionuose, stiprinti asocijuotųjų narių kompetencijas ir bendradarbiavimą, organizuoti išvažiuojamuosius

Tarybos posėdžius. Taigi darbų kryptys aiškėja.

Naudodamasi proga dėkoju visiems praeitos kadencijos Tarybos ir Revizijos komisijos nariams už savanorišką darbą, talkas, konsultacijas, diskusijas. Jūs daug davėte ir pačiai organizacijai, ir kiekvienam jos nariui. Padėjote jiems daugiau sužinoti, suprasti, pajusti, aktyviau dalyvauti.

Metų tėkmė atplukdė mus prie Naujųjų metų kranto. Linkiu visiems vidinės šilumos, šviesos ir ramybės. Lai išsipildo visos svajonės, tesupa Jus tik patikimi ir tikri žmonės. Tegul kiekviena diena, valanda ir minutė būna sklidinios taikos, santarvės, meilės ir stiprybės.

Su Šventomis Kalėdomis ir Naujaisiais 2020-aisiais metais.

DANA MIGALIOVA
„Vilties“ asociacijos vadovė

TOLIAU SIEKSIME PASLAUGŲ KOKYBĖS IR PRIEINAMUMO

„VILTIS“ ATŠVENTĖ TRISDEŠIMTIES METŲ GIMTADIENĮ.
ATSISKAITĖ UŽ PADARYTUS DARBUS.
SURENGĖ RINKIMINĘ KONFERENCIJĄ.
KONFERENCIJA – TAI NARIŲ SUSITIKIMAS.
O RINKIMINĖ KONFERENCIJA REIŠKIA, KAD SUSITIKIME BUVO IŠRINKTA „VILTIES“ VADOVYBĖ.
VADOVAI RENKAMI KETVERIEMS METAMS.
JIE SPRĖS, KĄ NUVEIKTI „VILTIES“ NARIŲ GEROVEI.

ŠIEMET „VILTIS“ DAR SURENGĖ DIDELĮ TARPTAUTINĮ SUSITIKIMĄ VILNIUJE.
TARPTAUTINĮ TODĖL, KAD JAME DALYVAVO DAUG SVEČIŲ IŠ UŽSIENIO.
SUSITIKIMAS PARODĖ, KAD „VILTIES“ NARIAI NORI TO PATIES, KO IR JŲ DRAUGAI IŠ KITŲ ŠALIŲ.
GYVENTI BENDRUOMENĖJE, MOKYTIS, DIRBTI, GAUTI PASLAUGAS.
NORINT TO PASIEKTI, REIKIA SUGEBĖTI PRIIMTI SPRENDIMUS.
TO NEJGALIEJI MOKOSI ATSTOVAVIMO SAU PROGRAMOSE.

KAD ATSTOVAUTI SAU SEKTŪSI GERIAU,
REIKIA SUBURTI ATSOVAUJANČIŲJŲ SAU ORGANIZACIJĄ.

JI VEIKS PRIE „VILTIES“, PATI NUMATYS SAVO DARBUS.
DALYVAUS TARPTAUTINIULOSE RENGINIULOSE.
ĮKURTI TOKIĄ ORGANIZACIJĄ BUS NELENGVA.
REIKĖS PINIGŲ, PAGALBOS.
BET NEJGALIEJI BŪTINAI TURI ATSTOVAUTI SAU.

ATSTOVAUDAMI SAU NEJGALIEJI IŠSAKYS SAVO NUOMONĘ.
NUOMONĘ APIE SVARBIUS JIEMS KLAUSIMUS.
TOKIUS KAIP PAGALBA BENDRUOMENĖJE.
KOKYBIŠKOS PASLAUGOS ĮVAIRIUS AMŽIAUS NEJGALIEMS ŽMONĖMS.
VAIKAMS, JAUNUOLIAMS IR SUAUGUSIESIEMS.
PAGALBA TURI BŪTI TEIKIAMA VISĄ GYVENIMĄ.
JI TURI BŪTI TINKAMA IR PRIEINAMA.

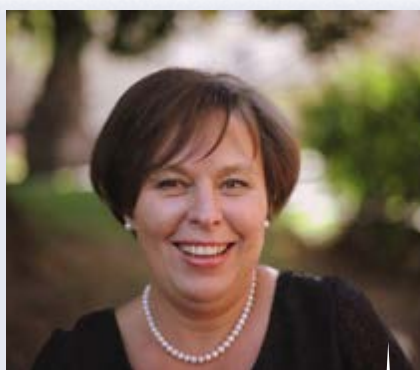
„VILTIES“ VADOVE VĖL IŠRINKTA DANA MIGALIOVA.
JAI TALKINS AKTYVŪS PADĖJĖJAI.
JI DĖKOJA VISIEMS ANKSTESNIEMS PADĖJĖJAMS UŽ NUOŠIRDŲ DARBĄ.
UŽ NAUDĄ, SUTEIKTĄ „VILČIAI“ IR JOS NARIAMS.
TAIP PAT SVEIKINA VISUS SU ŠVENTĖMIS.
LINKTI TAIKOS, MEILĖS, SUTARIMO, STIPRYBĖS.
GERŲ DRAUGŲ IR SVAJONIŲ IŠSIPILDYMO.

LIETUVOS SUTRIKUSIO INTELEKTO ŽMONIŲ GLOBOS BENDRIJOS „VILTIS“ TARYBOS NARIŲ SĄRAŠAS 2019-2023 METŲ KADENCIJA

Dana Migaliova

bendrijos „Viltis“ Tarybos pirmininkė ir asociacijos vadovė,
mig@viltis.lt

Jūratė Matulaitienė

pirmininkės pavaduotoja,
VšĮ „Vilties akimirka“ direktorė,
matulaitiene@gmail.com

Ramunė Lebedytė-Undzėnienė

pirmininkės pavaduotoja,
VšĮ „Informacijos kaupimo ir sklaidos centras“
direktorė, socialinės iniciatyvos „Kavos galia“
koordinatore, ramune.iksc@viltis.lt

Laima Mikulėnaitė

Vaikų ligoninė, VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikų filialas, Ankstyvosios reabilitacijos skyriaus vedėja,
laima.mikulenaite@santa.lt

Marius Drukteinis

UAB „Pramogų bankas“ menininkas,
renginių vedėjas,
drukteinis.marius@gmail.com

Virginijus Molis

Vilniaus Medeinos pradinės mokyklos
direktorius,
virginijus521@gmail.com

Eglė Šumskienė

VU Filosofijos fakultetas,
Socialinio darbo ir socialinės gerovės
katedros vedėja,
egle.sumskiene@gmail.com

Birutė Viskontienė

Kretinga, Dienos veiklos centro
direktorė,
viskbir@gmail.com

Eglė Paulauskienė

Traksėdžių bendruomenės vadovė,
bendrijos „Šilutės viltis“ pirmininkė,
silutesviltis@gmail.com

Roma Dėdėnienė

Šakių „Žiburio“ gimnazijos mokytoja,
bendrijos „Šakių viltis“ pirmininkė,
roma.dedyniene@gmail.com

Artūras Melianas

Ekonomistas, Lietuvos politinis ir visuomenės veikėjas, Specialiųjų socialinės globos namų „Tremtinių namai“ direktorius,
arturas.melianas@gmail.com

BUVIMAS KARTU „kiTAIP“

Kuršėnų viešoji įstaiga „Dienos centras sutrikusio intelekto asmenims“ šių metų pavasarį, vasarą ir rudenį įgyvendino gana netikėtai pavadintą projektą – „Buvimas kartu „kiTAIP“, skirtą jaunų žmonių savanorystei ir socialiniam verslumui skatinti. Projekto partneriai: Šiaulių rajono Švietimo pagalbos tarnyba, Šakynos mokykla, Šiaulių valstybinė kolegija, Kuršėnų L. Ivinskio gimnazija ir Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Šiaulių rajono Viltis“.

Šio projekto metu turėjome galimybę dalytis bendravimo su žmonėmis, turinčiais protinę ar kompleksinę negalią, gerą patirtimi, pristatyti jų poreikius, gebėjimus ir galimybes. Projekto dalyviai, neturintys negalios, mokymuose, užsiėmimuose ir išvykose susipažino su socialine realybe, kurioje ne visi asmenys yra tobuli, išskirtinai gražūs ir gabūs. O geriau pažinę savo kiek kitokius bendraamžius per bendras veiklas džiugino mus tokiomis pamąstymais: „kokie jie atviri ir paprasti“; „gaila, kad mes gyvename toli, „norėčiau čia savanoriauti, „jie tokie pat, kaip mes, tik draugiškesni“...

Su Šiaulių rajono švietimo pagalbos tarnybos metodininke Edita Giržadiene ir Šakynos moksleiviais pasitelkėme „minčių lietu“, kad sumanytume, kaip pristatyti įvairius projekto dalyvių pagamintus dirbinius iš molio, tekstilės, karoliukų ir antrinių žaliavų verslininkams, kaip juos estetiškai supakuoti ir išreklamuoti. Šiaulių valstybinės kolegijos studentai pateikė idėjų ir minčių, kaip minėtus dirbinius apipavidalinti. Buvo sukurtas skaitmeninis dirbinių katalogas mūsų centro socialiniame tin-

kle ir instagramo paskyra. Taip pat popierinis dirbinių katalogas – meninės išskirtinių dirbinių nuotraukos.

Projekto metu skatinome jaunus žmones savanorystei, nes ką kasdien skleidžiame kitiems, sugrįžta mums patiems. Savanoriška veikla yra vienas iš pilietinės visuomenės pagrindų. Juk gražu siekti ne asmeninės, bet visuomeninės naudos. Padėti kitiems, kad pats pasijustum laimingas... O asmenims, turintiems negalią (ypač proto ar kompleksinę), itin reikalinga kitų pagalba, bendravimas, buvimas kartu.

Su Šiaulių valstybinės kolegijos studentais ir bendrijos „Šiaulių rajono Viltis“ nariais dalyvavome neįgalųjų šventėje „Tau Vilniau“, kurioje vyko mugė. Džiugu, kad mūsų atsivežti dirbiniai joje neužsigulėjo. Mes tikime, kad jie ir toliau bus paklausūs dėl jau minėtų katalogų ir viešinimo internete ir pasitarnaus kaip sėkmingas socialinio verslumo pavyzdys.

BUVIMAS KARTU „KITAIP“

KURŠENŲ DIENOS CENTRE VYKO ĮDOMUS PROJEKTAS.

PROJEKTAS VYKO PAVASARĮ, VASARĄ IR RUDENĮ.

PROJEKTE DALYVAVO CENTRO LANKYTOJAI IR KURŠENŲ MOKYKLŲ MOKINIAI.

VISI KARTU DARĖ ĮVAIRIUS DIRBINIUS.

IŠ MOLIO, KAROLIUKŲ, KITŲ MEDŽIAGŲ.

DIRBINIAI IŠĖJO LABAI GRAŽŪS.

REIKIA, KAD DIRBINIUS PIRKTŲ.

KAD PIRKTŲ, REIKIA REKLAMUOTI.

TODĖL PARENGTAS DIRBINIŲ KATALOGAS INTERNETE.

KATALOGAS YRA TRUMPAS DARBŲ PRISTATYMAS.

KAD PIRKĖJAI GALĖTŲ MATYTI IR PASIRINKTI.

DAR PADARYTAS IR POPIERINIS KATALOGAS.

POPIERINĮ KATALOGĄ SUDARO NUOTRAUKOS.

KAI DIRBINIAI REKLAMUOJAMI, JUOS LABIAU PERKA.

TOKIA PROJEKTO NAUDA.

PROJEKTO METU CENTRO LANKYTOJAI SUSIRADO NAUJŲ DRAUGŲ.

ŠIE DRAUGAI PAMATĖ, KIEK DAUG GALI NEĮGALIEJI.

JIEMS PATINKA CENTRO LANKYTOJŲ NUOŠIRDUMAS.

DABAR JIE NORI SUSITIKTI DAŽNIAU.

NES KAI PADEDI KITIEMS, JAUTIESI LAIMINGAS PATS.

NE TAS DRAŠUS, KURIS NIEKO NEBIJO, BET TAS, KURIS BAIMEMĘ ĮVEIKIA

Naiviai noriu tikėti, kad visada yra viltis. Naiviai noriu pasilikti teisę nepasiduoti jokiam aplinkos spaudimui. Jokiai baimei. Noriu tikėti, kad žmogus geba matyti daugiau, nei paukštis jam pasiūlytą lesalą. Kad jis geba atsirinkti, kas yra Tiesa.

Kai tenkinamės tuneliniu mąstymu arba kai suskirstome visus žmones į gerus ir blogus, sveikus ir nesveikus, protingus ir... Ne, išties, nusprendžiau šį rudenį pamėginti į sistemos nurašytą sūnaus galvą sukšti kuo daugiau informacijos, nes prasi-vėrė plyšelis.

Labai lengva nusivilti, nuleisti rankas ir plaukti pasroviui. Gerokai sunkiau pasirinkti gyvenimą ne pagal išorės diktuojamas sąlygas (madas, normas), *kas yra pas mus gražiausias, nuostabiausias, protingiausias...* Nejaugi, kol nors vienas žmogus mums nepasakys, jog esame laimingi ir gražūs tokie, kokie gimėme, mums tai bus nepasiekiamas? Nejaugi patys neįstengsime to suprasti, neišdrįsime sau to pasakyti? Argi verta siekti aukštumų, kurių taip trokšta kiti? Norėti tokių pačių (dažnai nesveikų) dalykų? Ne, neverta mums lygintis su kitais.

Nesąmoningai jaučiu susikaustymą norėdama papasakoti apie naują mokymosi

etapą su sūnumi. Apie jo reakcijas, kai ištiesai juokiamės iš daugybės žodžių. Vėliau peržvelgusi mintyse mudviejų pokalbius suprantu, kad mes juokiamės iš to, kas kitiems visai nebūtų juokinga. O mudviem juokinga viskas. Kad paukštis medžius sodina, nulesęs nuo jų uogas. Kad augalas spjaudosi sėklomis ir gali jas nusviesti net dvylika metrų. Nauja pradžia tokia trapi, bet labai viltinga. Nėra nieko palaimingesnio, kad jau gali susikalbėti, pakeisti rutiną, sutarti, aptarti, atrasti užuojautos. Ir taip bangu, kai vėl išlenda senasis nieko nematantis žvilgsnis.

Mes visi labai skirtingi. Bet norėčiau, kad nenuleistume rankų, neprarastume vilties, kol dar galime ką nors pakeisti – keiskime, judėkime į priekį. Šią vasarą stebėjau, kaip skirtingi žmonės kalbino mano sūnų ir kaip jis į juos reagavo. Įdomu, kad bendraudamas su tais, kurie jo nelaikė atsilikusiu, jis nenutaisė *kvailelio* šypsenos ir tolydžio nekartojo *aha*. Taigi man atsivėrė

naujas požiūris į vaiką, nes, kai įpranti prie jo suvokimo *luby*, kai vis į jas atsitrenki, ir pats patiki, kad nieko neišeis, nes vis tik yra tos lubos ir baigta. Bet pagalvokime apie save. Kiek mažai mes suvokėme apie pasaulį, kol buvome maži. O ir dabar kiek daug nežinome apie savo gamtą, aplinką, žmones... Taigi mes taip pat riboti. Tik vis gaudami reikiamos informacijos sujungiamo trūkstamas grandines.

Manau, kad laikas mums išsilaisvinti nuo aplinkos spaudimo lygiuotis su kitais. Lygindami savo dabartinį atvaizdą veidrodyje su jaunystės nuotraukomis tiesiog džiaukimės tokiu veidu, kokį turime dabar. O labiausiai norėčiau, kad nepasiduotume visokioms baimėms. Kai pradedi sekti pasaulio įvykius, viltis išgaruoja. Bet be jos nebelieka krypties ir judėjimo.

Tik kai siekiame, judame, svajojame – **tik tada Gyvename Savo Gyvenimą.** Nepakartojama, nepalyginama su kitais. Nes jis toks vienas vienintelis. Į nieką kitą nepanašus. O ir nereikia, kad turėtų panašumo.

Tebus palaimintos mūsų visų naujos pradžios, viltys ir svajonės!

Autistuko mama Silva

„KAVOS GALIOS“

PAVILIOTI

„Vilniaus Vilties“ bendrijos jaunimas susidomėjo baristo, o lietuviškai tariant, kavos virėjo specialybe. Ir kaskart vis geriau ją įvaldo, nes praktikuojantis įgyjama patirtis ir stiprėja noras užsiimti naudinga veikla. Ypač turint galvoje, kad puodelis geros kavos skatina bendrauti...

Kai prieš metus paklausiau „Vilniaus Vilties“ bendrijos jaunuolių, ar jie norėtų prisidėti prie kavos dalijimo akcijos, išgirdau atsakymą: „Ne, norime“. „Na va, – pagalvojau, – nieko jie nenori ir kalbėk nekalbėjęs su jais apie darbą ar darbinį užimtumą, nors su pavydu žiūri į draugus, nuolat einančius į darbą ir gaunančius darbo užmokestį.“ Mano, kaip darbo tarpininkės, pareiga padėti jiems susirasti kokį nors darbėlį, kuris palaikytų jų darbinį igūdžius, įgytus įvairiose mokymo įstaigose. Juk kiekvienas ilgiau nedirbantis žmogus praranda kvalifikaciją. Be to, ilgainiui sumažėja jo noras dirbti. Tuo galima paaiškinti ir nemažos dalies neįgaliųjų polinkį apsiprasti su bedarbio, išlaikytinio padėtimi.

Visuomenės požiūris į neįgaliųjų integraciją dar tik formuojasi. Tenka pripažinti, kad didesnė dalis lietuvių dar tik mokosi bendrauti su neįgaliaisiais, ne visi pasiruošę ryšių užmezgimui ar artimai kaimynystei su jais. Todėl svarbu ieškoti veiksmingų neįgaliųjų jaunuolių įtraukimo į veiklą bendruomenėje būdų, kad jie nesijaustų atstumti ar atskirti, pastebėti jų gebėjimus, talentus, įvertinti darbinį igūdžius, ruošiant juos tapti ne išlaikytiniais, o paslaugų teikėjais bendruomenėje.

Bet sugrįžkime prie kavos virimo meno. Rudeniop su jaunuolių grupe vaikštinėdami renginyje „Vilniaus dienos“ užsukome pasižiūrėti, kaip jo lankytojai vaišinami kava, kurią čia pat automobilyje įrengtu aparatu ruošė jaunuoliai su negalia. Jų

vadovė Ramunė pasiūlė mums ne tik paskanauti kavos, bet ir pamėginti jos pasigaminti patiems. Su kokia baime mūsų viltiečiai sužiuro į tą kavos aparatą, prie kurio mikliai triūsė jų pažįstami ir draugai. Pamenu, bijojo paimti puodelį su pienu ir pakišti po plaktuvu, o kiek išgyvenimų būta spaudžiant mygtuką, kad pradėtų bėgti kava. Ir galiausiai džiaugsmas, kad puodelis vis dėlto prisipildė kvapnaus garuojančio gėrimo.

Grįždami namo jaunuoliai nepaliaujamai dalijosi išpūdžiais apie savo potyrius, baimes ir labai mane nustebino pareiškė, kad norėtų sugrįžti dar kartą, bet jau ne kaip lankytojai, o kaip baristai, nes labai pavydėjo draugams, kurie darė kavą vilkėdami marškinėlius su „Kavos galios“ logotipu. „Na va, – pamaniau, – ir suprask tu juos, kai siūliau – atsisakė, o vos pabandė, kaipmat panoro išmokti daryti kavą.“ Taip prasidėjo mūsų dalyvavimas socialinėje akcijoje „Kavos galia“. Dabar „Vilniaus Vilties“ bendrijos jaunuoliai tapo vienais iš nuolatinių savanorių kavos virėjų, ne tik išbandžiusių, bet ir įvaldžiusių šią patrauklią specialybę. Taigi Robertas, Gintarė, Olia, Jelena, Igoris, Vaidotas jau yra nuolatiniai projekto „Kavos galia“ baristai, nebijantys nei šalčio, nei didelių šio gėrimo mėgėjų eilių. Stebiu juos ir nepaliauju didžiuliu, kad sugeba savarankiškai, prižiūrimi atsakingų darbuotojų, per vieną dieną pagaminti 400 ar net daugiau puodelių kavos...

Kartą, kai „Kavos galia“ vaišino kava „Litexpo“ parodų rūmų lankytojus, priėjo vienas vyrukas ir išdidžiai, įsukniai užsisakė kapučino kavos su gerai išplakta pieno puta. Jaunuoliai sutriko, o jis su nepasitenkinimu žvelgė į juos. Ramiai paaiškinu jam, kas gamina kavą ir koks šios socialinės akcijos tikslas, ir arogantiškas vyrukas neatpažįstamai pasikeitė: pradėjo bendrauti su kavos virėjais, patarinėti, kaip geriau suplakti pieną, klausinėti, ar seniai gamina kavą ir kaip sekasi tai daryti, o sulaukęs puodelio kavos puolė dėkoti ir tvirtino, kad tokios skanios dar nėra ragavęs. Kiek džiaugsmo tuokart išvydau jaunųjų kavos virėjų

akyse, kiek nuotraukų kartu su tuo vyruku ir daugeliu kitų buvo padaryta. Taigi per šią socialinę akciją tiesiami nauji bendravimo tiltai, pagrįsti pasitikėjimu ir nuoširdžiu bendravimu.

Kaip būtų šaunu, kad tokių kavos virimo vietų (ir ne tik ant ratų) Vilniaus mieste atsirastų daugiau, kad jose galėtų sėkmingai dirbti jaunuoliai su proto negalia. Juk jie tik ir laukia, kol vėl bus pakviesti gaminti kavą, net šalti orai jų nesulaiko. Tai rodo, kad jie gali ir sugeba dirbti, nors, žinoma, jiems reikia truputį padėti, patarti, o tai sėkmingai gali padaryti darbo asistentas.

Robertas jau išmoko puikiai suplakyti pieną ir pildamas jį į puodelį bando išraityti piešinį, nors truputį nusimena, jeigu nepavyksta. Jelena – geriausia vadybininkė, jeigu nėra laukiančiųjų eilės ir neužsuka nė vienas kavos gėrėjas, ji pati garsiai kviečia praeivius užsukti kavos puodeliui, Gintarė puikiai vadovauja: skirsto užduotis, priima ir geriausiai įsimena užsakymus.

Gaila, bet ši socialinė akcija baigiasi ateinančių metų balandį. „Vilniaus Vilties“ jaunuoliai jau dabar sunerimę klausinėja, o kas toliau... Labai norėtusi jiems pasakyti, kad akcija bus pratęsta, tačiau projektai, deja, turi pradžią ir pabaigą. Nors šį projektą išties labai norėtusi pratęsti, pavyzdžiui, įkurti socialinę įmonę „Kavos galia“, kurioje darbuotųsi sutrikusio intelekto asmenys, praėję ugnį ir vandenį, įrodę, kad įsisavino kavos virimo paslaptis, moka kultūringai aptarnauti klientus, priimti užsakymą ir teisingai jį atlikti.

Socialinė įmonė „Pirmas blynas“ mums visiems parodė, kad tokia iniciatyva mūsų visuomenėje yra sveikintina ir įgyja vis

didesnį veiklos pagreitį, tačiau ji negali aprūpinti darbu visų norinčiųjų, todėl, manau, laikas būtų atsirasti ne vienai, o daugybei panašių įmonių, kurios nedubliuotų savo veiklos, bet sudarytų sveiką konkurenciją, skatintų neužmigti ant laurų, ieškoti naujų verslo nišų ir plėtoti įvairiapusį bendradarbiavimą.

DAIVA ŽARAMSKAITĖ

„Vilniaus Vilties“ bendrija, darbo tarpininkė

Socialinė iniciatyva „Kavos galia“ startavo 2019 metų balandį. Joje dalyvaujantys jaunuoliai su proto negalia gamina kavą įvairiuose renginiuose, šventėse, susibūrimuose. Šia iniciatyva skatinami asmenų, turinčių Dauno sindromą ir kitų intelekto sutrikimų, savarankiškumas, socialinė įtrauktis, fizinis ir emocinis vystymasis. „Kavos galia“ – TAI NE TIK KAVOS GAMINIMAS. TAI – BENDRYSTĖS GALIA. TAI – PAŽINTIS SU PROTO NEGALIA TURINČIAIS ASMENIMIS, TAI – JŲ GALIŲ PAŽINIMAS. Projekto tikslas – didinti sutrikusio intelekto asmenų priešdarbinius įgūdžius, organizuojant savanorišką jų veiklą, ir taip ugdant visuomenės suvokimą, kad neįgalus asmuo – visavertis visuomenės narys. **Daugiau informacijos: <https://www.facebook.com/Kavos-Galia-2059720830732371/>**

„KAVOS GALIOS“ PAVILIOTI

ŠIAIS METAIS VILNIUJE ĮGYVENDINTAS ĮDOMUS SUMANYMAS.

VADINASI JIS „KAVOS GALIA“.

JUMS ĮDOMU, KUO GALINGA KAVA?

TUOJAU PAPASAKOSIME.

IŠ PRADŽIŲ NEĮGALŪS JAUNUOLIAI MOKĖSI GAMINTI KAVĄ.

NE PAPANASTAI, O TIKRU KAVOS APARATU.

TAS KAVOS APARATAS ĮRENGTAS AUTOMOBILYJE.

TOKS AUTOMOBILIS ATVAŽIUOJA Į ĮVAIRIUS RENGINIUS IR ŠVENTES.

TADA JAUNUOLIAI GAMINA KAVĄ LANKYTOJAMS.

LANKYTOJŲ ŠVENTĖSE BŪNA DAUG.

NORINČIŲ IŠGERTI KAVOS NETRŪKSTA.

GAMINTI KAVĄ REIKIA GREITAI IR GERAI.

JAUNUOLIAI IŠMOKO TAI DARYTI.

TAPO STIPRESNI SAVO ŽINIOMIS IR GEBĖJIMAIS.

TAIP PASIREIŠKĖ KAVOS GALIA.

BET TUO KAVOS GALIA NESIBAIGIA.

DAR JI PADEDA ŽMONĖMS BENDRAUTI.

ŠVENČIŲ LANKYTOJAI KALBASI SU KAVOS GAMINTOJAI.

PATARIA, KAIP IŠVIRTI SKANESNĘ KAVĄ.

DĖKOJA JAUNUOLIAMS UŽ JŲ DARBĄ.

DOMISI, KAIP JIEMS SEKASI.

LABAI NORIAI GAMINA KAVĄ PER RENGINIUS BENDRIJOS „VILNIAUS VILTIS“ NARIAI.

GINTARĖ IR ROBERTAS, OLIA IR JELENA, IGORIS IR VAIDOTAS.

JIEMS PADEDA ASISTENTĖ DAIVA.

IŠ PRADŽIŲ SEKĖSI NELENGVAI.

BUVO NEDRĄSU, REIKĖJO IŠMOKTI DAUG NAUJŲ DALYKŲ.

BET DABAR SEKASI PUIKIAI.

BŪTŲ SMAGU, KAD SUMANYMAS „KAVOS GALIA“ TURĖTŲ TAŠĄ.

KAD BŪTŲ DAUGIAU VIETŲ, KUR GALĖTŲ DIRBTI NEĮGALIEJI.

JUK JIE GALI IR NORI BŪTI NAUDINGI.

TOLERANCIJOS TILTAI TIESIAMI PER BENDRAS VEIKLAS

Visuomenės tolerancijos kitokiam žmogui vis dar trūksta, nors požiūris į neįgaliuosius po truputį keičiasi. Ledus tirpdo patys neįgalieji, ieškantys kontaktų su sveikaisiais. Mažas žingsnelis suartinant sveikų ir neįgalių žmonių bendruomenę yra bendra veikla. Jau antrus metus viename projekte dalyvavo neįgalieji žmonės skirtų įstaigų lankytojai ir bendrojo lavinimo mokyklų moksleiviai bei pedagogai. O tai, ką kartu nuveikė, parodė susitikę Tolerancijos dienai skirtame renginyje „**Mano delne tavo ranka – tai Žemaitija**“, kuris vyko M. Daujoto progimnazijoje.

Nuo negalios niekas neapsaugotas

„Pernai baigiamasis projekto renginys vyko J. Pabrėžos universitetinėje gimnazijoje. Gimnazistų paprašėme padėti į antrąjį aukštą užnešti vežimėlyje sėdintį neįgalųjį. Išgirdome, jog negali, esą bus nesmagu prie TOKIO prisiliesti.

Gyventojams siaubą kelia kaimynystėje ketinami statyti neįgaliesiems skirti savarankiško gyvenimo namai. Jie neva kels grėsmę. Vadinasi, kiekvienas, kuris atrodo kitaip, yra grėsmingas. Bet juk yra ir tobulos išvaizdos žmonės, kurie kelia grėsmę aplinkiniams.

Todėl ir inicijuotas šis projektas, kad nebijotume praeiti vieni pro kitus, nebijotume pažvelgti į akis „kitokiam“ žmogui. Tolerancijos dienai skirtu projektu siekiame „su šaknimis išrauti“ požiūrį, kad negalia, jeigu prie ją turinčio žmogaus prisiliesime, ir mums gali prikibti. Bet juk nė vienas nuo negalios nesame apsaugotas, ji gali užklupti staiga ir visiškai neapsiruošus“, – sakė Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrijos „Kretingos viltis“ pirmininkė Sigutė Bendikienė.

Aplėbė Žemaitiją

Bendrose projekte, kurį inicijavo Kretingos dienos veiklos centro direktorė Birutė Viskontienė, veiklose dalyvavo dide-

lis būrys šio centro neįgaliųjų ir S. Daukanto ir M. Daujoto progimnazijų, Marijos Tiškevičiūtės mokyklos bei J. Pabrėžos universitetinės gimnazijos moksleivių.

Siekta, kad sveiki vaikai turėtų galimybę pažinti bendraamžius, turinčius negalią, kad žinotų, jog visuomenė yra spalvinga. Bendraudami pamatytų ir įsitikintų, jog neįgalieji tolerantiški visiems šalia esantiems žmonėms, kad iš jų galima pasimokyti bendravimo džiaugsmo, kantrybės.

Pernai projekto dalyviai vienas kitą pažino per bendras veiklas, kurių metu iš popieriaus karpytas vienijantis simbolis – delnai. Šiais metais, kurie skirti Žemaitijai, nuspręsta apglėbti gimtąjį kraštą – Kretingos dienos veiklos centre neįgalieji ir moksleiviai kartu iš molio lipdė po įsivaizduojamą Žemaitijos dalelę. Iš tų dalelių baigiamajame renginyje sudėlioti Žemaitijos kontūrai.

Projekto metu daug dėmesio skirta etninei saviraiškai – žemaitiskam žodžiui, šokiui, dainai. Bendras dalyvių, o jų į baigiamąjį renginį susirinko per 200, koncertas visiems suteikė daug smagių ir šiltų emocijų.

Kartu buvo ir Kretingos Trečiojo amžiaus universiteto studentai, tolerantiškumo ir kantrybės linkę klebonas Astijus Kungys, savivaldybės vadovai.

Ledai ištirpo po pirmo susitikimo

M. Daujoto progimnazijos bendruomenė projekte dalyvavo pirmą kartą. „Sulaukę kvietimo dalyvauti su džiaugsmu sutikome, nes esame atvira ir draugiška bendruomenė. Moksleiviai kasdien mokomi tolerancijos ir vieni kitiems, ir kitokiems žmonėms, supranta, kad žmonės yra įvairūs – galimybės, išvaizda, įsitikinimais.

Kai į mokyklą atvyko bendraamžiai iš Kretingos dienos veiklos centro, nebuvo jokių įtarių žvilgsnių ar komentarų. Visi labai draugiškai susipažino, bendravo, pristatė savo veiklas, paskui kartu karpė sveikus ir neįgalius žmones jungiančius simbolinius delnus. Žemaitijos dalelę iš molio „kepė“ 5–8 klasių moksleiviai, vadovaujami mokytojo Albino Šiaudvyčio. Tikimės, kad ši draugystė tęsis ir toliau“, – sakė progimnazijos direktorės pavaduotoja Jūratė Račinskienė.

Kalbinti moksleiviai neslėpė iš pradžių jautęsi truputį nedrąsiai, nes jie nebuvo artimai bendravę su „kitokiais“ vaikais, nežinojo, kaip elgtis. Tačiau greitai visi ledai ištirpo, nes neįgalieji – labai šilti, nuoširdūs ir geranoriški, jiems visada viskas gerai.

Nauja patirtis pasirodė abipusiai naudinga, artimiau susibendravo ir suaugu-

sieji. Pedagogai įsitikinę, kad tik per bendras veiklas tolerancija „kitokiam“ žmogui ir ugdoma, vien kalbomis to neišmoks. Projekte dalyvavę mokiniai tolerancijos „kitokiems“ žmonėms galbūt išmoks ir savo draugus bei šeimos narius.

Geriausia tolerancijos „kitokiems“ mokykla

Pedagogams pritaria ir S. Bendikienė. Anot jos, tarp bendrose veiklose dalyvavusių neįgaliųjų ir moksleivių bei įstaigų, kurias jie lanko, užsimezga glaudūs ryšiai. Neįgalieji naujuosius draugus kviečiasi į savo renginius, o šie drąsiai ateina savanoriauti.

Tam pasitarnauja ir švietėjiškos programos. „Kartu su B. Viskontiene lankydamosi mokyklose, moksleiviams pasakojame apie žmones, šiek tiek nuo jų besiskiriančius išvaizda, kartais elgesiu. Kviečiame įsijausti į neįgaliojo padėtį – atsisėsti į neįgaliojo vežimėlį, užsidengus akis praeiti aklujų takais, pabendrauti su kurčiaisiais.

Buvo metas, kad gatvėje sutiktas neįgalus žmogus keldavo nuostabą, nes deklaruotoje „sveikoje“ visuomenėje neįgalių žmonių negalėjo būti. Tokie žmonės arba tūnodavo namuose, arba juos užda-

rydavo į atitinkamas įstaigas. Šiandienos visuomenė atviresnė, tolerantiškesnė ir sveikiems, ir ligotiems, turintiems įgimtų ar įgytų kitoniškumą.

Tolerancijos, pakantumo šalia mūsų esantiems „kitokiems“ tenka mokytis ir tas pažinimas retai ateina po vieno pokalbio ar per dieną. Bendros veiklos, su-

jungusios, suvedusios mokyklų ir neįgaliųjų bendruomenes, yra geriausia tolerancijos mokykla. Tikimės, kad prasidėjusi bendrystė peraugs į bičiulystę ir naujus darbus“, – kalbėjo S. Bendikienė.

LAIMA STONKUVIENĖ

Kretinga

TOLERANCIJOS TILTAI TIESIAMI PER BENDRAS VEIKLAS

KRETINGOJE PAMINĖTA TOLERANCIJOS DIENA.

TOLERANCIJA YRA PAKANTUMAS.

ŽMONIŲ GERAS POŽIŪRIS Į VIENAS KITĄ.

NEPAISANT SKIRTUMŲ.

TOKIE RENGINIAI PADEDA SUSIDRAUGAUTI.

PARODO, KAD KITOKS NĖRA BLOGAS.

VISI ŽMONĖS SKIRTINGI.

NEVIENODA JŲ IŠVAIZDA, GEBĖJIMAI, GALIMYBĖS.

BET TAI NEREIŠKIA, KAD VIENI GERESNI, KITI BLOGESNI.

TOLERANCIJOS DIENOS RENGINYJE DALYVAVO NEĮGALŪS IR ĮGALŪS MOKINIAI.

RENGINIO PAVADINIMAS:

„MANO DELNE TAVO RANKA – TAI ŽEMAITIJA“.

RENGINĮ SUMANĖ KRETINGOS DIENOS VEIKLOS CENTRO DIREKTORĖ BIRUTĖ VISKONTIENĖ.

PRIEŠ RENGINĮ NEĮGALŪS IR ĮGALŪS MOKINIAI LIPDĖ IŠ MOLIO ĮSIVAIZDUOJAMAS ŽEMAITIJOS DALELES.

O TOLERANCIJOS DIENĄ VISAS JAS SUJUNGĖ.

TAIP IŠ MAŽŲ DALYKŲ ATSIKANDA DIDELI.

TOLERANCIJOS DIENĄ VISI KLAUSĖSI KONCERTO.

JAME SKAMBĖJO ŽEMAITIŠKI ŽODŽIAI IR DAINOS.

BUVO ŠOKAMI ŽEMAITIŠKI ŠOKIAI.

KONCERTAS ŽIŪROVAMS LABAI PATIKO.

BENDRAUDAMI NEĮGALŪS IR ĮGALŪS MOKINIAI ĮGIJO NAUDINGOS PATIRTIES.

SUSIPAŽINO, SUSIDRAUGAVO.

ĮSITIKINO VIENI KITŲ GERANORIŠKUMU.

IR JAU PLANUOJA NAUJAS BENDRAS VEIKLAS.

Į RAMYBĘ IR HARMONIJĄ TERAPIJOS KELIU

Panevėžio jaunuolių dienos centre, kurį lanko sutrikusio intelekto jaunuoliai, užimtumo tikrai netrūksta. Čia nuolat verda įvairios veiklos, vykdomi projektai, renginiai, organizuojamos išvykos... Bet juk reikia pagalvoti ir apie tai, kaip teisingai atsipalaiduoti, nusiraminti, pagerinti savo psichinę ir emocinę sveikatą.

Apie būtinybę leisti protui pailsėti nuo kasdienių darbų, veiklų, mokslų ir juos lydinčios įtampos kalbama daug. Vieni renkasi meditaciją, kiti jogą, tretie dar kokią nors veiklą, kad galėtų kuriam laikui užmiršti įprastus rūpesčius ir pailsėti. Yra daug būdų, metodų, metodikų ir technikų atsikratyti streso ir pasiekti harmoniją. Tad norėdami išsirinkti patį tinkamiausią kelią, išmokti įvairių technikų, išbandyti naujų dalykų, kurie mums atneštų ramybę ir atsipalaidavimą, nusprendėme parengti projektą „Į ramybę ir harmoniją terapijos keliu“, kurį finansavo Panevėžio miesto savivaldybė iš Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos lėšų.

Vykdydami šį projektą paskelbėme gegužę „Šeimos mėnesiu“ ir kvietėme mūsų centro lankytojų tėvus į menų, molio, dailės ir vilnos vėlimo terapinius užsiėmimus. Šeimos, auginančios proto negalią turinčius vaikus, turėjo galimybę pabūti kartu, pasidalyti savo rūpesčiais, nusiraminti ir atsipalaiduoti. Juk bendravimas ir kūryba – tiesiausias kelias į emocinę ir psichinę sveikatą. Taip pat išbandėme sensorinę terapiją, relaksaciją, aromaterapiją ir meditacijas.

Projekto metu vyko edukaciniai, praktiniai, žaidybiniai užsiėmimai, susiję su emocijų ir pykčio valdymu, kuriuos puikiai

organizavo Panevėžio visuomenės sveikatos stiprinimo specialistės. Svarbi vieta teko ir fiziniam aktyvumui, reikšmingai prisidedančiam prie psichinės sveikatos stiprinimo. Jis apėmė vandens terapiją, *pound* treniruotę, skirtą ištvermės, jėgos ir širdies raumens darbo stiprinimui, jogos užsiėmimą, aktyvų poilsį miške. Taip pat labai džiaugiamės įsigiję *Soudsory* ausines. Šios ausinės puikiai tinka turintiems įvairiapusį raidos sutrikimą, padeda mažinti depresiją, nerimą, kitus emocijų sutrikimus.

Projekto „Į ramybę ir harmoniją terapijos keliu“ metu mes daug sužinojome apie įvairius laisvalaikio praleidimo būdus, padedančius atsipalaiduoti ir pailsėti nuo kasdienybės, patyrėme naujų pojūčių ir išgyvenimų, įsigijome naudingų priemonių nerimui įveikti, įtampai sumažinti ir psichikos sveikatai stiprinti.

Mes labai džiaugiamės, kad išmokome daug naujų, naudingų ir emocinę sveikatą stiprinančių metodų. Esame dėkingi Panevėžio miesto savivaldybei už sutektą galimybę džiaugtis naujais pojūčiais, kurie į ramybę ir harmoniją veda terapijos keliu.

JOLITA KAVALIAUSKIENĖ

Panevėžio jaunuolių dienos centro socialinė darbuotoja

Į RAMYBĘ IR HARMONIJĄ TERAPIJOS KELIU

ŽMOGUI REIKIA NE TIK KĄ NORS VEIKTI.

DAR REIKIA ATSIPALAUDUOTI, NUSIRAMINTI.

TOKIŲ DALYKŲ GALIMA IŠMOKTI.

TAI PADEDA STIPrintI SVEIKATĄ.

TO MOKĖSI PANEVĖŽIO JAUNUOLIŲ DIENOS CENTRO LANKYTOJAI.

TAM BUVO SKIRTAS ATSKIRAS PROJEKTAS.

ATSIPALAUDAVIMO BŪDŲ YRA LABAI DAUG.

KAIP PASIRINKTI TINKAMIAUSIĄ?

TAI PAAIŠKĖJO PER UŽSIĖMIMUS IR ŽAIDIMUS.

JAUNUOLIAI MOKĖSI NUGALĖTI PYKTĮ.

VALDYTI SAVO JAUSMUS.

NUSIRAMINTI LABAI PADEDA IR VANDUO.

TODĖL CENTRO LANKYTOJAI MAUDĖSI.

DAR JIE MANKŠTINOSI.
SPORTO SALĖJE IR GRYNAMU ORE.
IŠMOKO NAUDOTIS RAMINAMU KVAPŲ POVEIKIU.

CENTRO LANKYTOJŲ TĖVAI TAIP PAT DALYVAVO
PROJEKTE.

JIE MOKĖSI ĮVAIRIŲ MENŲ, NES KŪRYBA IRGI PADEDA
NUSIRAMINTI.

JIE LIPDĖ IŠ MOLIO, VĖLĖ IŠ VILNOS, PIEŠĖ.
O TUO PAČIU APTARĖ BENDRAS PROBLEMAS.

VISI PROJEKTO DALYVIAI DĖKINGI PANEVĖŽIO MIESTO
SAVIVALDYBEI.

JI DAVĖ PROJEKTUI PINIGŲ.

TAIGI PADĖJO JAUNUOLIAMS SUŽINOTI DAUG NAUJO.
TAIP PAT SUSTIPRĖTI IR LABIAU DŽIAUGTIS GYVENIMU.

MES ESAME VERTI

TIEK, KIEK ESAME PASIRENGĘ

DALYTIS SU KITAIS

Jau ketveri metai Daugų moterų vokalinį ansamblį „Svingio banga“ (vadovė St. Maževičienė) sieja graži ir prasminga draugystė su „Vilties“ bendrijos Alytaus rajono padaliniu, įsikūrusiu Dauguose.

Mūsų bendrystė prasidėjo tada, kai viltiečių užsiėmimų ir ansamblių repeticijų vieta tapo bendrais namais. Čia susitinkame, čia gimsta naujos idėjos, prasmingi darbai. Jau dvidešimt metų savo meilę ir širdies šilumą žmonių su negalia ugdymui skiria padalinio tarybos pirmininkė Danutė Laukaitienė. Būdamo reikli, iniciatyvi ir kūrybinga ji sudaro galimybes neįgaliesiems patirti kūrybos teikiamą džiaugsmą, pažinti, bendrauti, bendradarbiauti.

Gražūs ir prasmingi bendradarbiavimo tiltai nutiesti kuriant ir įgyvendinant bendrus socialinius projektus ir akcijas. Jau antrus metus sėkmingai įgyvendiname Kalėdinę akciją „Po gerumo sparnu“. Šilti ir jautrūs susitikimai, ansamblio

koncertai įvairiuose senelių globos namuose ir viltiečių dovanoti pačių pagaminti atvirukai, žvakidės, įvairūs suvenyrai, betarpiškas bendravimas prie arbatos puodelio pripildė visų širdis gerumu ir atjautos.

Žmonės su negalia sėkmingai įsilieja į bendruomenės gyvenimą. Dalyvauja įvairiose parodose, mugėse ir kituose renginiuose. 2018 metais Daugų miesto kalėdinės eglutės įžiebimo šventėje kartu su viltiečiais sukūrėme šventinę dekoraciją „Gerumo ir Vilties angelas“.

Žmonės su negalia gali daug duoti visuomenei. Patyrėme kūrybos teikiamą džiaugsmą, jutome dvasinę šilumą dalyvaudamos įvairiuose jų renginiuose. Bendradarbiauome ir mokėmės iš jų pa-

tirties dekupažo, žvakių liejimo edukacinėse programose.

Praeitais metais gražiai ir prasmingai pažymėjome „Vilties“ bendrijos Alytaus rajono padalinio veiklos 20-metį. Padalinio tarybos pirmininkė Danutė Laukaitienė aktyviai prisideda ir prie ansamblio veiklos. Koncertuose skamba jos deklamuojami poezijos posmai. Visada sulaukiame jos pagalbos, naudingų patarimų. Džiaugiamės ir didžiuojamės abipuse bendryste. Ji šildo, žadina tyriausius jausmus, geras emocijas. Išties, mes esame verti tiek, kiek esame pasirengę dalytis su kitais...

VIDA KALMATAVIČIENĖ
Ansamblio „Svingio banga“ narė

ŽMONĖS, KURIAIS REIKIA RŪPINTIS, AR PILIEČIAI, TURINTYS TEISES?

Labai džiaugiamės, kad buvome pakviesti dalyvauti darbinuose susitikimuose su Europos Komisijos atstovais dėl būsimos Europos struktūrinių fondų paramos ateinančiam programavimo laikotarpiui. Susitikimas vyko Rygoje ir subūrė visų Europos Sąjungos šalių atstovus. Šiandien Europos Sąjungoje apie 20 milijonų žmonių, turinčių negalią, gyvena dideliame skurde. O kiek yra tokių vaikų, statistika netgi nenurodo, ir tai trukdo deramai planuoti pagalbos teikimą vaiko teisių ir gerovės apsaugos srityje. Nors Europos Sąjungos biudžete numatytos didelės lėšos šiems reikalams, vis dar trūksta veiksmų koordinavimo ir kokybiškų paslaugų kompleksškumo. Todėl Europos Komisija numato ateityje skatinti vietos valdžios politikus įtraukti neįgalių vaikų ir jaunuolių problemas į valstybių narių vadovų darbotvarkes kaip prioritetines ir raginti jas nuosekliai formuoti vaiko (įskaitant ir neįgalaus) teisių ir gerovės politiką.

Tyrimas parodė, kad iki šiol į visuomenės požiūrio keitimo procesą liko beveik neįtrauktos šeimos, trūko tarpžinybinio bendradarbiavimo ir informacijos sklaidos. Labai vangiai vyko deinstitucionalizacijos procesai, stigo jaunuolių ir suaugusiųjų, turinčių negalią, atstovavimo sau skatinimo. *Inclusion Education Agency* konstatavo, kad siekiant įtraukiojo ugdymo būtinas susitarimas tarp sveikatos, socialinės apsaugos ir švietimo sistemų. O specialųjį ugdymą reikia suprasti kaip aukšto lygio ugdymą, pasitelkus pagalbą mokykloje, tinkamą fizinę ir informacinę aplinką, individualų darbą su kiekvienu mokiniu, turinčiu specialiųjų poreikių, nustačius jo gebėjimus. Specialusis ugdymas gali ir turi būti įtrauktas į bendrąją švietimo sistemą.

Šiuo metu visoje Europos Sąjungoje labai paradoksali specialiųjų mokyklų padėtis, trūksta įtraukiojo ugdymo įstaigų, taip pat paramos ugdymui. Šalių patirtis šioje srityje nevienoda, bet problemos tos pačios: paslaugų ir jų pritaikymo stygius, neigiamas visuomenės, įskaitant pedagogus, požiūris į vaikų, turinčių negalią, ugdymą bendrojoje švietimo sistemoje. Didelėse globos institucijose dominuoja požiūris, kad šiuos vaikus reikia perdėti globoti ir saugoti, todėl jiems stinga socialinių įgūdžių ir kompetencijos.

Gerųjų praktikų gausa dar nereiškia, kad turime veiksmingą įtraukiojo ugdymo sistemą. Gento universitetas (Belgija) nusprendė atlikti tyrimą: organizuoti mokymąsi bendrojo lavinimo mokyklose 7 klasės mokiniams, turintiems įvairių raidos ir elgesio sutrikimų, fizinę negalią, disleksiją ir Dauno sindromą. Deja, labai daug mokyklų tiesiog atsisakė šiuos mokinius priimti, nors universitetas siūlė pagalbą: asistentus, savanorius, papildomas užimtumo priemones. Po atkaklių paieškų vis dėlto pavyko surasti kelias mokyklas, kurios nepabūgo iššūkio, ir rezultatai pasirodė puikūs. Bet vis tiek Belgijoje dar ir šiaandien

dominuoja specialiosios mokyklos, kurias užbaigę jaunuoliai su negalia labai sunkiai susiranda darbą. Jie bijo patekti į dideles globos institucijas, nori gyventi bendruomenėje, turėti savo kambarį, asmeninius daiktus, patogumus, draugus, užmegzti socialinius ryšius. Svarbi ir jų mitybos problema. Pradedant valgiaraščio sudarymu, baigiant maisto konsistencija ir patiekimu.

Portugalijoje 98 proc. vaikų ir jaunuolių, turinčių negalią, mokosi bendrojoje švietimo sistemoje pagal individualias ugdymo programas. Nuo 2018 metų naujas šios šalies švietimo įstatymas įpareigojo visas ikimokyklinio ir mokyklinio ugdymo įstaigas užtikrinti mokymosi sąlygas ir suteikti reikiamą pagalbą vaikams ir jaunuoliams su negalia. Taigi šioje šalyje įtraukusis ugdymas tampa norma, nes remiasi bendruomenės ir šeimų galimybe ir noru būti kartu.

Europoje dar labai įsišaknijusi nuostata, kad problema slypi ne nepritaikytoje aplinkoje, netinkamoje pagalba ar medicininio požiūrio į negalią sureikšminime, bet pačiame žmoguje, turinčiame negalią. Todėl svarbu:

- *atsisakyti vien tik medicininio modelio;*
- *sutelkti dėmesį į šeimos reikmes;*
- *pereiti nuo medicininio prie socialinio negalios vertinimo modelio.*

Taigi, kokios turėtų būti politikos gairės, užtikrinančios tinkamos pagalbos teikimą?

- Pirmiausia reikia atskirti skurdą ir neįgalumą. Negalima jų vertinti kaip vieno bendro reiškimo. Skurdą mažina tinkama socialinė apsauga ir garantijos, taip pat paslaugų kompleksas negaliai kompensuoti, atsižvelgiant į individualius poreikius.
- Vaikų, turinčių negalią, ir jų šeimų apsauga privalo tapti absoliučiu prioritetu valstybiniu lygmeniu, kaip efektyvi pre-

vencinė priemonė. Paslaugos bendruomenėje turi būti individualizuotos, išplėstinės ir kooperuotos.

- Reikia ieškoti mechanizmų, kurie įpareigotų Europos Sąjungos šalis nares organizuoti pagalbos teikimą vaikams ir jaunuoliams, turintiems negalia, bendruomenės ir šeimos kontekste.

Ko tikimasi iš Europos Komisijos ir Europos struktūrinių fondų paramos ateityje?

- Daugiau partnerystės.
- Neįgaliųjų bendruomenių poreikių supratimo ir įtraukimo į sprendimų priėmimo procesą.
- Profesionalios nepriklausomos stebėsenos vietose.

- Viešumo ir aiškumo įgyvendinant sprendimus.
- Partnerystės visais lygiais, įtraukiant neįgaliuosius ir jiems atstovaujančias organizacijas.
- Europos Sąjungos šalių narių įpareigojimo parengti nacionalines strategijas dėl socialinės įtraukties ir skurdo mažinimo, kurios numatytų konkrečias priemones žmonių su negalia skaičiaus didelėse socialinės globos institucijose mažinimui ir kompleksinių bendruomeninių paslaugų kūrimui, tęstinumui ir prieinamumui.

DANA MIGALIOVA

„Vilties“ asociacijos vadovė

MOKYTOJO BALSAS, VEDANTIS Į MUZIKOS PASAULĮ

Vilniaus Verkių mokykloje-daugiafunkciame centre mokosi mokiniai, turintys elgesio, emocijų ir raidos sutrikimų. Jų ugdymas – ilgalaikis procesas, reikalaujantis be galo daug kantrybės, išradingumo ir nuoširdumo. Ypač tai pasakytina apie muzikinį ugdymą. Kai jis sėkmingas, galima tikėtis teigiamų emocijų, atsipalaidavimo, malonių pojūčių ir vaizduotės proveržių...

Muzikinės ugdomosios veiklos metodų įvairovė labai plati. Juos parenka mokytojas, atsižvelgdamas į mokinių amžių ir gebėjimus, taip pat į mokymo aplinką

ir savo prioritetus. Aš mokiniams siūlau imitacinį interpretacijos metodą, grindžiamą nuolatinio muzikinės medžiagos kartojimu ją praktiškai rodant mokiniui.

Kitaip tariant, nuo mokytojo balso didžiąja dalimi priklauso šio metodo sėkmė. Kiek kartų reikės kartoti, kol mokinys perpras muzikinę medžiagą ir įstengs ją interpretuoti, priklauso, viena vertus, nuo individualių mokinio gebėjimų, kita vertus, nuo mokytojo pasišventimo.

Šiaip ar taip, aišku viena: *imitacinį interpretacijos metodą reikėtų taikyti sistemingai*. Mokytojo pademonstruotas vokalines muzikos kūrinys, tai yra sudainuota daina, daug kartų suaktyvina mokinio gebėjimą suvokti, skatina norą pamėgdžioti, įsijausti į kūrinio turinį. Pasi-

telkęs šį metodą, mokytojas tampa tik dėmesingu pagalbininku, akylai stebint mokinio reakciją, padedančiu jam sutelkti dėmesį ir išlaisvinti kūrybines galias. Patartina kuo mažiau kištis į mokinio muzikinę raišką interpretuojant išgirstą kūrinį, atidžiai stebėti jo kūno kalbą, laiku suvokti, kad jis bando užsi-skęsti, jaudinasi, irzta arba kaip nors kitaip parodo, kad kažkas negerai.

Vakarų muzikos tradicija remiasi natų užrašymo sistema. Bet ši sistema netinka ugđant mokinių, turinčių autizmo spektro sutrikimų, muzikinius gebėjimus. Mat šiems mokiniams sunkiai sekasi su-

sieti muzikos raštą su garsų skambėjimu. Artimesnė jiems rytų muzikinė tradicija, kai muzika perduodama iš kartos į kartą, iš lūpų į lūpas. Kaip tik šia nerašytine muzikos mokymo tradicija ir paremtas imitacinis interpretacijos metodas.

Absoliuti klausa – retam žmogui pasiekiamas fenomenas. Paprastai daugelis suaugusių muzikantų, turinčių absoliučią klausą, mokyti muzikos pradeda nuo penkerių metų. Pradėjus mokyti nuo devynerių, išugdyti absoliučią klausą praktiškai neįmanoma. Bet įdomu, kad net pradėti muzikos mokyti dar vyresniame amžiuje šį gebėjimą dažnai įgy-

ja mokiniai, turintys autizmo spektro sutrikimų. Tik, kaip jau minėjau, jie gali tiksliai atkartoti išgirstą melodiją, bet neįstengia susieti jos su natų raštu ar natų pavadinimais. Šis fenomenas gimsta iš visiems žmonėms būdingos intonacinės klausos, kurią tinkamai lavinant galima pasiekti išties įspūdingų rezultatų. To ir linkiu – teigiamų emocijų, atsipalaidavimo, malonių pojūčių ir vaizduotės proveržių.

MIRA JAKUBOVSKAJA

Verkių mokyklos-daugiafunkcio centro muzikos mokytoja ekspertė

„ESU EMIGRANTĖ. DAR NEGALIU GRĮŽTI Į LIETUVĄ DĖL... NEĮGALAUŠ VAIKO“

„Lietuvoje vis dar nuo senų laikų gyvuoja nuostata, kad neįgalūs vaikai gimsta tik asocialiose šeimose. Neformuojamas kitoks požiūris į tokius vaikus auginančias šeimą. Trūksta psichologinio palaikymo“, – teigia vieniša mama, auginanti neįgalųjį vaiką ir šiuo metu gyvenanti emigracijoje.

Ji pasakoja, kad teko išvykti į užsienį dėl keleto priežasčių. Gimęs neįgaliam vaikui, išbandymo neatlaikė tėvas, paliko šeimą. Mama slėpė nuo aplinkinių vaiko negalią, nesikreipė jokių išmokų. Ją rėmė giminės, draugai. Bet pragyventi buvo sunku.

Todėl išvyko pas gimines į užsienį, kur ir neįgalus vaikas, ir ji pati gavo specialistų pagalbą.

Pašnekovės teigimu, Lietuvoje jaunos šeimos, auginančios neįgalų vaiką, dažnai paliekamos likimo valiai, tenka kapstyti

pačioms. O užsienyje vaikas buvo integruotas į specializuoto ugdymo darželį, paskui pradėjo lankyti mokyklą. Pašnekovė norėtų grįžti į Lietuvą, bet dėl vaiko gerovės nesiryžta, nes nėra užtikrinta, kad jis bus saugus ir toliau tinkamai ugdomas. Lan-kydamasi Lietuvoje ji domėjosi, į kokią bendrojo lavinimo įstai-gą galėtų leisti savo vaiką, ir padarė išvadą, kad reali padėtis gana liūdna, nes neįgalių vaikų tėvai tampa situacijų įkaitais.

Pašnekovė neslepia, kad vos lėktuvui nusileidus Lietuvos ore uoste, pasigedo tolerancijos iš aplinkinių. Susilaukė ir paty-čių, ir nemalonių replikų. Apmaudu, kad tėvai, auginantys įga-lius vaikus, visiškai nesistengia suprasti tėvų, kurių vaikai turi specialiųjų poreikių, intelekto sutrikimą ar proto negalią. Todėl ji kol kas nesiryžtų leisti savo sūnaus, kuriam dabar dešimt me-

tų, į bendrojo lavinimo mokyklą Lietuvoje, nes vaikų požiūrį ir toleranciją lemia suaugusiųjų pavyzdys.

Kalbėdami apie neįgaliųjų integravimą į bendrojo lavinimo sistemą, Lietuvos valdininkai kelia į pirmą vietą kilnius tikslus, tačiau, kaip rodo realybė, tokios integracijos purtosi abi pusės: neįgaliųjų vaikų tėvai baiminasi patyčių, o įgaliųjų nerimauja, kad suprastės žinių kokybė. Pašnekovei atrodo, kad užsienio praktikoje paplitusi dalinė integracija labiau pasiteisina. Todėl gyvendama su neįgaliu sūnumi užsienyje jaučiasi saugi ir kol kas tik svajoja apie grįžimą į tėvynę.

Kalbėjosi „Vilties“ bendrijos Marijampolės padalinio pirmininkė MARIJA RAŽINSKIENĖ

KOMPLEKSNIAI SUTRIKIMAI IR POJŪČIŲ LAVINIMAS

Baigiasi metai, bet ne Vilniaus „Vilties“ specialiosios mokyklos-daugiafunkcinio centro pedagogų ilgamete patirtimi pagrįsti patarimai, apie kuriuos skaitėte nuo pat pirmojo 2019 metų žurnalo numerio, kaip ugdyti vaikus, turinčius sunkią kompleksinę negalią. Pasirodo, net tokios paprastos priemonės, kaip skalbinių segtukai, siūlai, popierius ar razinos, gali puikiai pasitarnauti kasdieniam pažinimo procesui.

5. VEIKSMAI SU DAIKTAIS (SMULKIOJI MOTORIKA)

5.2. Žaidimai su skalbinių segtukais

- Susegti vieną, du ar keletą skalbinių segtukų ant kieto kartono. (Segtukai segami pagrindine ranka toje kartono pusėje, kuria ranka dirbama.)
- Susegti vieną, du ar keletą skalbinių segtukų kieto kartono dviejose priešpriešinėse pusėse.
- Susegti vieną, du ar keletą skalbinių segtukų pažymėtose kartono vietose.
- Susegti skalbinių segtukus ant dėžutės kraštų.
- Susegti skalbinių segtukus ant horizontaliai ištemptos virvutės. (Batų dėžutėje išstempiama virvutė. Segant segtuką galima prisegti sulenktą popieriaus lapelį.)

5.3. Daiktų rinkimas ir popieriaus kirpimas

- Surinkti pirštais trapius daiktus, maisto produktus (bulvių traškučiai, trapūs sausainiai).
- Surinkti pincetu porolono kvadratėlius.
- Surinkti pincetu vatos gumulėlius.
- Surinkti pincetu razinas nuo stalo.
- Surinkti pincetu 5–6 cm ilgio storų siūlų galus nuo stalo.
- Paimti ir laikyti žirkles.
- Imituoti žirklių kirpimo judesį.
- Įkirpti popierių.
- Kirpti popierių juostomis.
- Kirpti popierių spirale pagal nupieštus kontūrus.

- Iškirpti geometrines figūras: skritulį, kvadratą, trikampį.
- Iškirpti paveikslėlių.
- Iškirpti iš paveikslėlio konkretų daiktą.

5.4. Darbas su popieriumi

- Popieriaus glamžymas. (Storas-plonas, švelnus-šiurkštus, lygus-gruoblėtas, permatomas-nepermatomas, sugeriantis vandenį-čežantis.)
- Glamžyti gniužulai. Įvairūs žaislai iš jų. (Kišami į plastikinius butelius, plastmasinius maišelius, išgaunant įvairias formas.)
- Popieriaus plėšymas. (Įvairiausio popieriaus.)
- Popieriaus plėšymas gabalais.
- Popieriaus plėšymas juostomis.
- Popieriaus kampo užlenkimas, pabrėžiant užlenkimo liniją.
- Popieriaus sulenkimas per pusę tiesia ir įstriža linijomis.
- Popieriaus sulenkimas į keturias dalis tiesiomis linijomis.
- Popieriaus sulenkimas į keturias dalis įstrižomis linijomis.
- Skritulio ir lygiašonio trikampio formos lapo sulenkimas į dvi, keturias dalis.

5.5. Darbas su knyga

- Žiūrėti kartu su mokytoja knygą. (Vaikas stebi mokytojos vartomą knygą.)
- Atrasti puslapyje paveikslėlių. (Vaikas atranda ir parodo puslapyje esantį paveikslėlių.)
- Versti knygos lapus kartu su suaugusiuoju.
- Versti storus kartoninius knygos lapus, kai lapų puslapiuose įsegti skalbinių segtukai.
- Versti storus kartoninius knygos lapus savarankiškai.
- Versti 2–3 plonus knygos lapus.
- Versti 3–5 plonus knygos lapus.
- Versti plonus sąsiuvinio lapus.
- Versti daug plonų knygos lapų. Parodyti knygoje esančios iliustracijos mažas detales. (Verčiant rasti paslėptą nuotrauką, paveiksluką, saulėgrąžą.)
- Savarankiškai žiūrėti knygą ir versti jos lapus.

5.6. Grupavimas

- Grupuoti vienodus daiktus.
- Sugrupuoti daiktus pagal principą „didelis-mažas“.
- Sugrupuoti du daiktus su dviem juos atitinkančiais paveikslėliais. (Daiktas + paveikslėlis.)
- Sugrupuoti keturis paveikslėlius poromis po du.
- Sugrupuoti aštuonis paveikslėlius poromis po du.
- Sugrupuoti geometrines figūras: skritulį, kvadratą, trikampį. (1. figūra + figūra; 2. figūros paveikslėlis + figūra.)
- Sugrupuoti spalvotus daiktus po du, kai daiktai yra dviejų spalvų. (Grupuojami raudonos ir mėlynos spalvų daiktai.)
- Sugrupuoti spalvotus daiktus po du, kai daiktai trijų spalvų. (Grupuojami raudonos, mėlynos ir geltonos spalvų daiktai.)
- Sugrupuoti spalvotus daiktus po du, kai daiktai keturių spalvų. (Grupuojami raudonos, mėlynos, geltonos ir žalios spalvų daiktai.)

ANA KRINICKAJA

vyriausioji specialioji pedagogė

VALERIJA LIAUDANSKIENĖ

logopedė, specialioji pedagogė ekspertė, direktorės pavaduotoja ugdymui

ELONA TIJUNONIENĖ

logopedė metodininkė

AUGIENĖ VILŪNIENĖ

specialioji pedagogė ekspertė, direktorė

„Viltis“ bendrija 2019 m. rėmė

Lietuvos Respublikos Vyriausybė

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija

Neįgaliųjų reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Vilniaus miesto pirmasis policijos komisariatas

Vilniaus „Vilties“ specialioji mokykla-daugiafunkcinis centras

Šalčininkų rajono savivaldybė

UAB „Penki kontinentai“

UAB „Tiger Shop“

UAB „Tanagra“

UAB „Siulvedė“

UAB „Bijola“

UAB „Amoka“

HAMC VILNIUS

UAB „MDI Transport“

PĮ „Vainera“

NATO CHARITY BAZAAR

Vilniaus Mykolo Biržiškos ir Šv. Kristofo gimnazijų mokiniai

Sutuoktiniai Yvonne Nordström-Lentz ir Gunnar Nordström

Bronė Paulienė

Ilona Laucius

Geros valios žmonės ir savanoriai

Pirmame viršelyje

Į Naujuosius 2020 metus su naujomis šviesiomis viltimis!

Žurnalą leidžia

Žurnalas „Viltis“ leidžiamas Nacionalinės žmonių su negalia socialinės integracijos programos lėšomis. Žurnalas „Viltis“ pasirodo 4 kartus per metus. Pradėta leisti 1997 m. rugsėjo mėn.

Numerį rengė

J. Butkuvienė, J. Žeimantienė

Adresas

Kareivių g. 2C, LT-08221 Vilnius

Tel. (8~5) 261 52 23,

faks. (8~5) 261 08 20

El. paštas janinabut@viltis.lt; viltis@viltis.lt

Interneto puslapis www.viltis.lt

Leidėjas

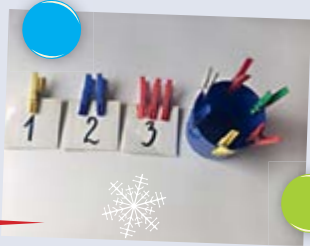
Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Viltis“

Spaudai rengė

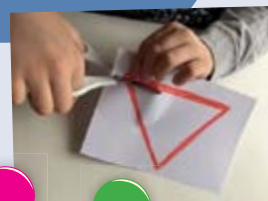
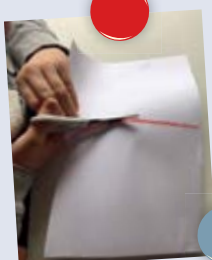
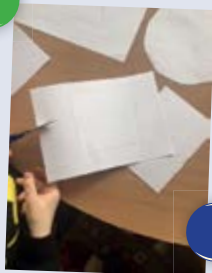
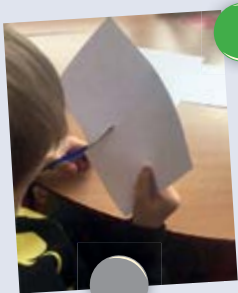
UAB „Overprintas“. Tiražas 920 egz.

Žurnale spausdinamų straipsnių ir laišku autoriai išsako savo nuomonę. Rankraščiai, nuotraukos, piešiniai nesaugomi ir negrąžinami.

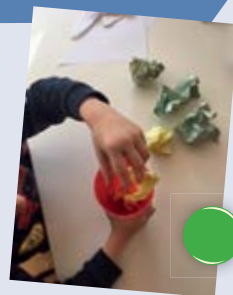
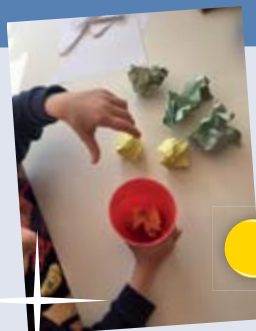
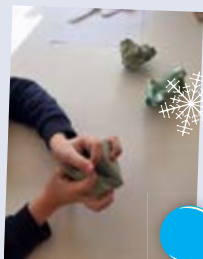
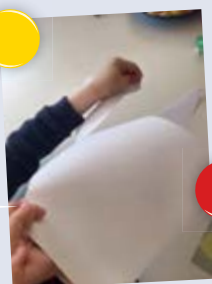
5.2. Žaidimai su skalbinių segtukais

5.3. Daiktų rinkimas ir popieriaus kirpimas

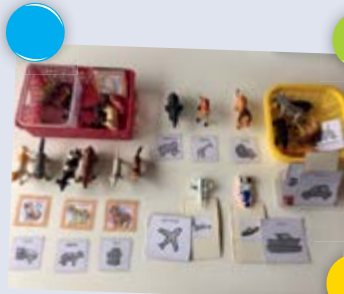
5.4. Darbas su popieriumi

5.5. Darbas su knyga

5.6. Grupavimas

IŠ ŠIRDIES

I ŠIRDĮ

Kaip svarbu turėti draugų, kurie remia, palaiko ir yra visada pasirengę padėti. Todėl mes labai džiaugiamės ir didžiuojamės, kad siekti nelengvų tikslų mums padeda nuostabi geros širdies moteris – ponია Yvonne Nordstrom-Lentz. Jos dėka 15 šeimų, auginančių vaikus, turinčius intelekto negalią, galėjo ilsėtis vasaros stovykloje prie Baltijos jūros. Lėšų jų poilsiui ponია Yvonne surinko pernai surengusi Kalėdų ir Velykų labdaros mugės savo namuose St. Albanso mieste, esančiame Hertfordshire (Anglija), kuriose siūlė kaimynams savo rankomis sukurtų jaukių šventinių dovanėlių. O šiais metais ji vėl pratęsė savo kilnią veiklą prieš Kalėdas. Linkime poniai Yvonne laimingų 2020 metų. Ir labai dėkojame už gerą širdį.

ŽURNALO RENGĖJŲ INFORMACIJA

FROM HEART TO HEART

It is so important to have friends who support, inspire you and always ready to help. We are very happy and proud that our demanding goals are being reached with great help of warm-hearted woman – Ms. Yvonne Nordstrom-Lentz. Thanks to her help we were able to send 15 families of mentally disabled persons to summer camps at the shore of the Baltic sea. Last year, Ms. Yvonne raised the means for that matter by selling homemade Christmas and Easter decorations in her own home in St Albans (a city in Hertfordshire, England). This year, she organized Christmas fundraising again. We wish Ms. Yvonne all the best in 2020. Thanks a lot!

IŠ ŠIRDIES Į ŠIRDĮ

VISIEMS SVARBU TURĖTI DRAUGŲ.
DRAUGAI PALAIKO IR PAREMIA.
DRAUGAI VISADA PASIRENGĘ PADĖTI.
„VILTIS“ LABAI DŽIAUGIASI, KAD TURI DRAUGĘ ANGLIJOJE.
PONIAŲ YVONNE NORDSTROM-LENTZ.
JI PAAUKOJO PINIGŲ VILTIEČIŲ STOVYKLAVIMUI PRIE JŪROS.
NET 15 ŠEIMŲ GAVO NEMOKAMUS KELIALAPIUS.
LĖŠŲ PONIA YVONNE SURINKO RENGDAMA MUGES.
PER KALĖDAS IR VELYKAS.
MUGES JI RENGĖ SAVO NAMUOSE.
SIŪLĖ KAIMYNAMS ĮSIGYTI SAVO RANKOMIS PADARYTŲ DOVANĖLIŲ.
LINKIME PONIAI YVONNE LAIMINGŲ 2020 METŲ.
LABAI JAI DĖKOJAME UŽ GERĄ ŠIRDĮ.